

Capitolul I

Considerații generale asupra vânzării

1. Noțiune, denumire, reglementare

În relațiile de drept privat, vânzarea este cel mai important și uzual instrument juridic. Prin intermediul vânzării se asigură transferul bunurilor și, implicit, realizarea interesului economic al operațiunii¹.

Elementele definitorii ale contractului de vânzare sunt prevăzute de art. 1.650 alin. (1) C. civ. Potrivit textului, vânzarea este contractul prin care vânzătorul transmite sau, după caz, se obligă să transmită cumpărătorului proprietatea unui bun în schimbul unui preț pe care cumpărătorul se obligă să-l plătească².

Formularea textului legal implică o distincție. Transmiterea proprietății se produce prin încheierea contractului sau face obiectul unei obligații. Prin simplul efect al încheierii sale valabile, contractul este translativ de proprietate, dreptul fiind transferat de la vânzător la cumpărător. În situația în care proprietatea nu se transmite la momentul încheierii vânzării, vânzătorul doar obligându-se de a transmite proprietatea, transferul este tot efectul contractului de vânzare și nu al unui alt act obligațional³.

Transmiterea proprietății nu ține însă de esența, ci numai de natura contractului de vânzare. Potrivit alin. (2) al art. 1.650, poate fi transmis prin vânzare și un dezmembrământ al dreptului de proprietate sau orice alt drept.

---

¹ A se vedea D. Alexandresco, *Explicațiunea teoretică și practică a dreptului civil român, în comparațiune cu legile vechi și principalele legislațiuni străine*, t. V, Tipografia Națională, Iași, 1898, pp. 161 și urm.; Fr. Deak, *Tratat de drept civil. Contracte speciale*, ed. a III-a, actualizată și completată, Ed. Universul Juridic, București, 2007, pp. 5 și urm.; Ph. Malaurie, L. Yvès, P.Y. Gautier, *Droit civil. Les contrats spéciaux*, 3e édition, Defrénois, Paris, 2007, pp. 37 și urm.

² Pentru alte definiții legale, a se vedea I. Turcu, *Vânzarea în noul Cod civil*, Ed. C.H. Beck, București, 2011, pp. 520 și urm.

³ În acest sens, a se vedea D. Chirică, *Tratat de drept civil. Contracte speciale, vol. I, Vânzarea și schimbul*, ed. a 2-a, revizuită, Ed. Hamangiu, București, 2017, p. 20; J. Huet, G. Decocq, C. Grimaldi, H. Lécuyer, *Traité de droit civil. Les principaux contrats spéciaux*, Librairie Générale de Droit et Jurisprudence, Paris, 2012, p. 40.

Astfel, pot forma obiect al vânzării anumite drepturi reale, cum ar fi dreptul de suprafață sau de uzufruct. De asemenea, se pot transmite prin vânzare drepturi de creanță, drepturi de proprietate intelectuale sau o universalitate de bunuri.

Tot astfel, reprezintă o vânzare nu numai transferul, dar și constituirea unui dezmembrământ al dreptului de proprietate. Transferul unor prerogative ale proprietarului către titularul dezmembrământului, în schimbul unei sume de bani, se încadrează în efectul translativ al unei vânzări¹.

În materie de vânzare, se afirmă uneori că totul se poate vinde, totul se poate cumpăra. Totuși, afirmația este prea categorică, în realitate fiind mult atenuată. Libera circulație a bunurilor presupune că orice lucru este susceptibil de a fi vândut de către titularul său unei alte persoane.

De la regula alienabilității bunurilor există și unele excepții. Nu pot fi înstrăinate prin vânzare drepturile nepatrimoniale și drepturile patrimoniale care au un caracter strict personal, cum ar fi dreptul real de uz sau dreptul de abitație al soțului supraviețuitor. De asemenea, nu se pot transmite nici drepturile prevăzute de lege sau contractate *intuitu personae*, cum sunt dreptul de întreținere sau dreptul la pensie.

Elementele caracteristice ale vânzării sunt transferul proprietății, lucrul vândut și prețul. Raportat la obiectul prestației părților, vânzarea este un act de dispoziție.

În literatura de specialitate, pentru desemnarea instituției se folosesc termenii de vânzare, cumpărare, vânzare-cumpărare sau contract de vânzare-cumpărare. Indiferent de opțiunea concretă, accepțiunea operațiunii nu presupune caractere juridice diferite².

Dispozițiile cuprinse în Codul civil constituie dreptul comun în materie de vânzare. Regulile care privesc obligațiile vânzătorului se aplică, în principiu, și celorlalte contracte prin care se transmite un drept³. Astfel,

---

¹ A se vedea și R. Dincă, *Contracte civile speciale în noul Cod civil. Note de curs*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 92.

² A se vedea Fl.-A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei (coord.), *Codul civil. Comentariu pe articole*, ed. a 3-a, revizuită și adăugită, Ed. C.H. Beck, București, 2021, p. 2020 și urm.

³ Pentru considerarea vânzării ca modelul contractului translativ de proprietate, a se vedea J. Huet, G. Decocq, C. Grimaldi, H. Lécuyer, *op. cit.*, p. 179.

obligățiile înstrăinătorului, potrivit art. 1.651 C. civ., vor fi supuse acestor prevederi în cazul oricărui alt contract având ca obiect transmiterea unui drept, dacă din reglementările acelui contract sau din cele referitoare la obligații în general nu rezultă altfel.

Pe lângă reglementările de bază, în domeniu sunt incidente și alte acte normative. De exemplu, regulile speciale privind unele varietăți de vânzare¹.

Prevederi în materie de vânzare conțin și un număr de acte normative, care transpun în dreptul intern directive ale Uniunii Europene. Măsurile de transpunere trebuie să asigure o deplină eficacitate a directivei cu privire la scopul final pe care îl desemnează. De exemplu, O.G. nr. 21/1992 privind protecția consumatorului, republicată²; Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori, republicată³; Legea nr. 240/2004 privind răspunderea producătorilor pentru pagubele generate de produsele cu defecte, republicată⁴; O.U.G. nr. 34/2014 privind drepturile consumatorului în cadrul contractelor încheiate cu profesioniști⁵.

Pe plan internațional, în scopul eliminării obstacolelor juridice în schimburile economice internaționale s-a realizat o uniformizare a practicilor contractuale. Principala reglementare în materie o formează Convenția Națiunilor Unite asupra contractelor de vânzare internațională de mărfuri, încheiată la Viena, la 11 aprilie 1980⁶. Normele unificate se aplică între părți care își au sediul în state diferite. În privința obiectului de reglementare, se prevede că sunt considerate vânzări, contractele de furnizare de mărfuri ce urmează a fi fabricate sau produse⁷.

Convenția de la Viena este completată de Convenția asupra prescripției în materie de vânzare internațională de mărfuri, încheiată la

---

¹ A se vedea *infra*, cap. V, pct. 1-15.

² Republicată în M. Of. nr. 208 din 28 martie 2007.

³ Republicată în M. Of. nr. 543 din 3 august 2012.

⁴ Republicată în M. Of. nr. 224 din 24 martie 2008.

⁵ Publicată în M. Of. nr. 427 din 11 iunie 2014.

⁶ România a aderat la Convenția de la Viena prin Legea nr. 24/1991, publicată în M. Of. nr. 54 din 19 martie 1991.

⁷ Pentru detalii, a se vedea I. Macovei, *Tratat de drept al comerțului internațional*, Ed. Universul Juridic, București, 2014, pp. 335 și urm.

New York, la 14 iunie 1974. În vederea armonizării cu produsele existente în materie de vânzare internațională de bunuri mobile corporale, Convenția a fost modificată prin Protocolul întocmit la Viena, la 11 aprilie 1980¹.

2. Caracterele juridice ale vânzării

Din definiția legală a contractului de vânzare se pot desprinde un număr de caractere juridice. Contractul de vânzare are un caracter numit, consensual, sinalagmatic, oneros, comutativ, translativ de proprietate și instantaneu.

- Contractul de vânzare este numit, fiind prevăzut de legea civilă. Specificitatea contractului este dată de reglementarea din Codul civil.
- Contractul de vânzare are un caracter consensual, întrucât se formează, *solo consensu*, prin simplul acord al părților, fără sa fie nevoie de o formă specială de manifestare a voinței². Decisiv este ca părțile să cadă de acord asupra elementelor esențiale ale contractului.

Regula caracterului consensual este prevăzută de Codul civil printr-un text de aplicare generală în materie contractuală. Potrivit art. 1.178, contractul se încheie prin simplul acord de voințe al părților dacă legea nu impune o anumită formalitate pentru încheierea sa valabilă. Acordul reciproc și concordant al părților cu privire la bunul vândut și prețul plătit este necesar, dar și suficient pentru existența valabilă a contractului.

Vânzarea fiind consensuală doar în principiu, acordul de voințe al părților poate implica un formalism contractual. Prin excepție, în anumite cazuri speciale, vânzarea este supusă unor condiții de formă sau unor formalități legate de efectele contractului.

---

¹ România a aderat la Convenția de la New-York, precum și la Protocolul de modificare a Convenției, prin Legea nr. 24/1992, publicată în M. Of. nr. 46 din 20 martie 1992.

² A se vedea Fl.-A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei (coord.), *op. cit.*, pp. 1404 și urm.; D. Chirică, *op. cit.*, p. 21.

Vânzarea nu este un contract real¹, dar poate deveni un contract solemn. Încheierea contractului, pune astfel problema modalității în care se manifestă voința părților.

În unele cazuri legea impune pentru vânzare forma autentică, *ad validitatem*. Dispozițiile Codului civil consacră această condiție specială, sub sancțiunea nulității absolute. Astfel, potrivit art. 1.244, convențiile care strămută sau constituie drepturi reale ce urmează să fie înscrise în cartea funciară, trebuie să fie încheiate prin înscris autentic, iar conform art. 1.747 alin. (2), vânzarea unei moșteniri se încheie în formă autentică.

Prevederile art. 1.178 C. civ. fiind supletive, părțile pot conveni ca o vânzare consensuală să fie supusă *ad validitatem* formei autentice. Întrucât contractul va fi valabil încheiat numai cu respectarea formei stabilite, înțelegerea prealabilă a părților este doar o promisiune sinalagmatică de vânzare. Soluția este aceeași în situația în care părțile nu respectă cerința impusă de lege de a încheia vânzarea în forma autentică *ad validitatem*.

Forma scrisă *ad probationem* este cerută pentru vânzările a căror obiect au o valoare mai mare de 250 de lei. Dacă vânzarea trebuie încheiată în formă scrisă, proba nu se poate face cu martori. Totuși, indiferent de valoare, vânzarea poate fi dovedită cu orice mijloc de probă în anumite cazuri și condiții [art. 309 alin. (2)-(4) și art. 310 alin. (3) C. pr. civ.]².

În alte cazuri, legea impune anumite formalități legate de efectele contractului. De exemplu, formalitățile privind radierea și înmatricularea autovehiculului în circulație pe numele cumpărătorului de către organele de poliție și financiare nu afectează valabilitatea contractului de înstrăinare și nici opozabilitatea față de terți³. Contractul fiind valabil încheiat între părți prin actul sub semnătură privată, vânzarea de autoturisme își păstrează caracterul consensual⁴. Tot astfel, pentru transmiterea acțiunilor

---

¹ Remiterea bunului nu ține de încheierea valabilă a contractului, ci de executarea obligațiilor de către părți.

² Pentru detalii, a se vedea V.M. Ciobanu, M. Nicolae (coord.), *Noul Cod de procedură civilă, comentat și adnotat, art. 1-526*, vol. I, Ed. Universul Juridic, București, 2013, pp. 754 și urm.

³ A se vedea Ordinul comun nr. 1069 /1578/114 din 28 iulie 2016 al Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, Ministerului Finanțelor Publice și Ministerului Afacerilor Interne, publicat în M. Of. nr. 659 din 29 august 2016.

⁴ Pentru detalii, a se vedea Fr. Deak, L. Mihai, R. Popescu, *Tratat de drept civil*, vol. I, *Contracte speciale*, ed. a V-a actualizată și completată, Ed. Universul Juridic, București, 2017, pp. 21 și urm.

nominative emise în formă materială este necesară o declarație făcută în registrul acționarilor, semnată de cedent și cesionar sau prin mandatarii lor, precum și o mențiune făcută pe titlu¹.

Validitatea vânzării nu este condiționată de formalitatea înregistrării, care nu derogă de la regula consensualismului. Eficiența manifestării de voință exprimate prin contract este dată de efectuarea de către părți a formalităților prescrise.

- Contractul de vânzare are un caracter sinalagmatic sau bilateral, deoarece dă naștere la obligații reciproce și interdependente (art. 1.171 C. civ.). În principal, vânzătorul se obligă de a preda bunul, iar cumpărătorul să plătească prețul.

Întrucât se obligă una față de alta, fiecare din părțile contractante este creditor și debitor al celeilalte părți. Existența obligației cumpărătorului depinde de executarea obligației vânzătorului. Neputând exista una fără alta, ele se condiționează reciproc.

Caracterul sinalagmatic al vânzării determină aplicarea regulilor specifice acestor contracte. Astfel, riscurile contractului se vor suporta de debitorul obligației imposibile de executat, *res perit debitori* (art. 1.274 C. civ.); invocarea excepției de neexecutare, *exceptio non adimpleti contractus*, contra părții care pretinde executarea contractului, fără să își execute obligația corelativă [art. 1.556 și art. 1.722 alin. (1) C. civ.]; rezoluțiunea pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligației, la cererea părții care și-a îndeplinit obligațiile ce-i revenea (art. 1.549 C. civ.)².

- Contractul de vânzare are un caracter oneros, care constă în faptul că fiecare parte urmărește să își procure un avantaj în schimbul obligațiilor asumate [art. 1.172 alin. (1) C. civ.]. Ambele părți au în vedere anumite interese patrimoniale. Vânzătorul urmărește să primească prețul bunului,

---

¹ A se vedea Legea societăților nr. 31 din 16 noiembrie 1990, republicată în M. Of. nr. 1066 din 17 noiembrie 2004, cu modificările și completările ulterioare.

² A se vedea C. Macovei, *Contracte civile*, Ed. Hamangiu, București, 2006, p. 7; I. Popa, *Contracte civile de la teorie la practică*, ed. a II-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2020, p. 54.

iar cumpărătorul să dobândească proprietatea lucrului vândut. În mod necesar cele două prestațiuni coexistă în timp, îndeplinirea uneia dintre ele fiind echivalentul celeilalte¹.

- Contractul de vânzare are un caracter comutativ, pentru că, la momentul încheierii sale, existența drepturilor și obligațiilor părților este certă, iar întinderea acestora este determinată sau determinabilă [art. 1.173 alin. (1) C. civ.]. Prestațiile fiind echivalente, rezultatul lor nu depinde de un eveniment viitor și incert, care să ofere șanse de câștig și de pierdere pentru fiecare parte contractată.

Caracterul comutativ este de natura și nu de esența contractului de vânzare. Prin excepție, în anumite situații, vânzarea poate avea un caracter aleatoriu. Într-o anumită măsură, în orice vânzare există o doză de hazard. De altfel, uneori, obiectul vânzării este șansa sau speranța, *emptio spei*. Indiferent de valoarea și vânzarea prestației, cumpărătorul își asumă obligația de a stabili un preț forfetar convenit prin contract. De exemplu, vânzarea de drepturi litigioase, vânzarea nudei proprietăți cu reținerea dreptului de uzufruct, vânzarea unei recolte viitoare pe un preț global, cu asumarea suportării riscului nerealizării de către cumpărător².

- Contractul de vânzare are un caracter translativ, dat fiind că proprietatea se strămută de drept cumpărătorului din momentul încheierii contractului, chiar dacă bunul nu a fost predat ori prețul nu a fost plătit (art. 1.674 C. civ.). Această regulă se referă la momentul transferului, dar mai ales, la temeiul acestuia, care constă în acordul de voințe a părților, *solo consensu*³.

În principiu, transferul proprietății se produce imediat de la vânzător la cumpărător. Realizarea transmiterii implică întrunirea anumitor condiții⁴.

---

¹ A se vedea C. Hamangiu, I. Rosetti Bălănescu, Al. Băicoianu, *Tratat de drept civil român*, vol. II, Ed. Națională-Ciornei, București, 1929, p. 892.

² A se vedea D. Alexandresco, *Explicațiunea teoretică și practică a dreptului civil român*, t. VIII, Partea a II-a, *Vânzarea*, ed. a doua, Atelierele Grafice Socec, București, 1925, pp. 84 și urm.; Ph. Malaurie, L. Yynès, P.Y. Gautier, *op. cit.*, pp. 42 și 131.

³ În acest sens, a se vedea D. Chirică, *op. cit.*, p. 24.

⁴ A se vedea C. Macovei, M.C. Dobrila, *Drept civil. Contractele translative de proprietate*, Ed. Universul Juridic, București, 2019, pp. 62 și urm.; F. Moțiu, *Contractele*

- Vânzătorul să fie proprietarul bunului vândut potrivit principiului *nemo dat quod habet*. Dacă bunul se află în proprietatea unui terț vânzătorul trebuie să asigure transmiterea dreptului către cumpărător (art. 1.683 C. civ.)¹.

- Contractul de vânzare să fie valabil încheiat cu respectarea cerințelor de fond și de formă prevăzute de lege.

- Obiectul contractului să fie un bun cert individual determinat. În cazul bunurilor determinate generic, proprietatea se transferă la data individualizării, care de regulă se face prin predare (art. 1.678 C. civ.). Dacă obligația este alternativă, vânzarea având ca obiect un bun din mai multe lucruri, se disting două ipoteze. După cum bunurile sunt individual determinate sau de gen, transferul se realizează în momentul alegerii lucrului de către cumpărător sau individualizării propriu-zise a lucrului ales (art. 1.461 C. civ.). Aceeași soluție se aplică și în situația obligației facultative. Întrucât vânzarea are ca obiect un singur bun, cel de al doilea fiind o simplă posibilitate de plată, transferul se produce după regulile generale (art. 1.648 C. civ.)².

- Bunul vândut să existe la momentul realizării acordului de voințe al părților. În cazul bunurilor viitoare, proprietatea se transferă în momentul în care lucrul individual determinat este realizat, adică executat, terminat sau finisat, devenind apt de a fi predat cumpărătorului. Pentru bunurile de gen transferul are loc în momentul individualizării lor. În privința construcțiilor se aplică dispozițiile corespunzătoare în materie de carte funciară (art. 1.658 C. civ.)³.

- Părțile să nu fi amânat transferul dreptului de proprietate pentru o dată ulterioară încheierii contractului. Printr-o clauză specială părțile pot amâna transferul proprietății până la împlinirea unui termen suspensiv (art. 1.411 C. civ.). Dacă termenul este stipulat însă pur și simplu, se amână doar executarea obligației de predare a bunului vândut, nu și transferul

---

speciale, ed. a VIII-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2020, pp. 13 și urm.

¹ A se vedea *infra*, cap. V, pct. 6.

² A se vedea și D. Alexandresco, *op. cit.*, 1925, p. 15.

³ A se vedea și M.B. Cantacuzino, *Elementele dreptului civil*, Ed. Cartea Românească, București, 1921, pp. 633 și urm.; C. Hamangiu, I. Rosetti Bălănescu, Al. Băicoianu, *op. cit.*, p. 685.

proprietății. În cazul vânzării sub condiție suspensivă, de îndeplinirea ei depinde eficiența obligației. Prin ea însăși, condiția suspensivă amână transferul proprietății până la realizarea evenimentului (art. 1.400 C. civ.).

Un caz special de amânare a transferului dreptului de proprietate îl reprezintă cumpărarea de bunuri dintr-o unitate comercială cu autoservire. Contractul se consideră încheiat în condițiile în care, având prețul afișat, bunurile sunt alese și preluate de către cumpărător. Dar proprietatea bunurilor nu se transferă asupra cumpărătorului prin individualizarea lor. La aceste vânzări, înțelegerea părților fiind implicită, dreptul de proprietate se dobândește de cumpărător numai odată cu achitarea prețului. Până la momentul plății, cumpărătorul este un simplu detentor, vânzătorul suportând riscul bunului.

- Contractul de vânzare are un caracter instantaneu, *uno actu*, întrucât efectele transferului proprietății se produc dintr-o dată sau imediat. Caracterul instantaneu este admis chiar și în vânzările cu plata prețului în rate. Quantumul prețului fiind stabilit de părți la încheierea contractului, divizarea în timp a prestației de plată este doar o modalitate de executare a obligației, care nu afectează transferul de îndată al dreptului¹.

3. Delimitarea vânzării de alte contracte

Contractul de vânzare se individualizează prin anumite elemente proprii. Configurarea lor permite diferențierea vânzării de alte contracte apropiate.

3.1. Vânzarea și contractul de schimb

Vânzarea și schimbul sunt contracte translative de proprietate, având regimuri juridice asemănătoare. În mod corespunzător, dispozițiile privitoare la vânzare se aplică și schimbului.

---

¹ A se vedea și R. Dincă, *op. cit.*, p. 26.

Condițiile valabilității de formă, efectele și publicitatea sunt identice pentru ambele contracte. Prin manifestarea de voință a părților se pot transmite, în afară de proprietate, și alte drepturi, reale sau de creanță.

Cele două contracte sunt însă distincte. Ele se diferențiază, prin faptul că înstrăinarea, în cazul schimbului, se face pentru un alt bun și nu pentru un preț. Pe cale de consecință, nu se aplică schimbului regulile referitoare la plata prețului, anularea pentru cauză de leziune și dreptul de preempțiune¹.

Schimbul implică echivalența prestațiilor. Dacă bunurile schimbate nu au aceeași valoare, egalizarea lor se face prin plata unei sume de bani în completare, numită sultă. În raport de mărimea sultei, inferioară sau superioară valorii bunului schimbat, contractul va fi un schimb sau o vânzare cu sultă.

3.2. Vânzarea și contractul de donație

Contractul de donație, la fel ca vânzarea, are un caracter translativ de proprietate. Prin donație se poate transmite proprietatea unui bun sau alt drept real ori de creanță de la donator la donatar.

Cu toate acestea, deosebirile între cele două contracte sunt esențiale. Actul înstrăinării la vânzare este oneros, părțile urmărind interese patrimoniale, pe când la donație transferul se face gratuit, cu intenția de gratificare a beneficiarului. Prin prisma condițiilor de fond și efectelor, regimul juridic al vânzării diferă semnificativ de cel al donației. Astfel, donația este un contract solemn și nu consensual, obligația de garanție pentru evicțiune și vicii ascunse revine doar vânzătorului, și numai donația este supusă obligațiilor de raport și reducere².

Totuși, în unele situații aceste diferențe se atenuează. De exemplu, donația cu sarcina plății unei sume de bani. Delimitarea raporturilor juridice implică raportarea la elementul *animus donandi*. Dacă intenția de gratificare a dispunătorului predomină, donația rămâne o liberalitate. În schimb, atunci când sarcina are o valoare echivalentă bunului donat, operațiunea este o vânzare.

---

¹ A se vedea Fr. Deak, L. Mihai, R. Popescu, *op. cit.*, p. 258; Ph. Malaurie, L. Ynès, P.Y. Gautier, *op. cit.*, p. 429.

² Pentru detalii, a se vedea Fl.-A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei (coord.), *op. cit.*, pp. 1287 și urm.